
ВІД ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

10 років тому, розпочинаючи видання «Енциклопедичного вісника України», редакційна колегія усвідомлювала всі труднощі, що чекають на неї. Звісно, це не лише ті проблеми, з якими зіштовхуються всі наукові інституції України в наш час змін, реформ (справжніх та імітованих), нововведень, а й ті, що пов'язані зі специфікою енциклопедистики як дослідницького напрямку. Парадокс у тому, що у справі створення енциклопедій уже накопичено чималий досвід, зокрема й в Україні, а от саме науковий напрям – енциклопедистика (енциклопедознавство) – лише починає утверджуватися як самостійна галузь суспільно-гуманітарних знань. На нашу думку, друкований періодичний орган якнайкраще мав сприяти цьому. Це й стало підґрунтям для заснування «Енциклопедичного вісника України».

Звичайно, широкий спектр питань енциклопедистики висвітлювали й інші наукові видання, однак спеціального періодичного наукового збірника бракувало.

Маючи когнітивний характер, енциклопедистика певним чином пов'язана з лексикографією, біографістикою, бібліографістикою, історією, краєзнавством, книгознавством, статистикою та низкою інших дисциплін. Це й зумовило тематичне багатоманіття щорічника.

З одинадцяти чисел збірника окремі містять матеріали щодворічних наукових конференцій, започаткованих Інститутом енциклопедичних досліджень НАН України 2008 року. Зокрема, перше число вміщує доповіді, виголошені на цій конференції. У ньому представлено основні осередки енциклопедичної справи в Україні та сусідніх державах. Цікавими та змістовними є статті Юрія Шемчушенка про «Юридичну енциклопедію», Євгенії Карпіловської та Михайла Зяблюка про структуру й принципи укладання енциклопедії «Українська мова», Станіслава Кульчицького про «Енциклопедію історії України». Звісно, важливе місце в цьому випуску відведено «Енциклопедії українознавства» (автор Аркадій Жуковський) і її спадкоємцям – «Encyclopedia of Ukraine» (розвідка Романа Сенькуся) та «Енциклопедії Сучасної України» (стаття Миколи Железняка). Про енциклопедичні справи в Грузії можна дізнатися з повідомлення Зураба Абашидзе «Грузинська енциклопедія», а про українсько-білоруські культурні зв'язки в контексті енциклопедичних здобутків – з дослідження Ольги Ямкової. Ці та інші матеріали – як першого, так і решти чисел «Енциклопедичного вісника України» – доступні на сайті видання, а також у депозитарії наукової періодики України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

В одному спецвипуску об'єднано друге й третє числа, весь його обсяг займає підготовлений спільно з Науковим товариством ім. Шевченка каталог-інформатор «Періодичні видання 20 століття бібліотеки НТШ». У ньому подано короткі анотації та світлини обкладинок 192 часописів (журнали, газети переважно гуманітарного характеру), що зберігаються в бібліотеці НТШ. Чимало видань – маловідомі й рідкісні.

Спарені четверте й п'яте числа вісника мають виразно біографічну тематику, хоча за змістом урізноманітнені новими рубриками – «Енциклопедисти сучасної України», «Ратаї енциклопедичної ниви», «Події», «Хроніка».

У шостому-сьомому номерах часопису вміщено матеріали 4-ї міжнародної наукової конференції «Українська енциклопедистика» та статті в рубриках «Енциклопедисти сучасної України», «Події», «Хроніка». Цей випуск засвідчує розширення авторського колективу, зміцнення міжнародних зв'язків українських енциклопедистів. Змінився й склад редакційної колегії вісника.

У восьмому-дев'ятому числі, окрім традиційних рубрик, додалися нові – «У зарубіжних колег» та «Рецензії й огляди». Варто відзначити, що в цьому випуску помітне місце займають питання електронної енциклопедистики, а також розгляд енциклопедичного видання як одного з дієвих засобів поширення та пропаганди національної ідеї та суспільних цінностей. Окрім того, зазнало змін оформлення часопису – з'явилася супровідна інформація англійською мовою (зміст випуску, заголовки статей, автори, списки цитованої літератури), що продиктовано новими вимогами, висунутих до фахових періодичних видань України.

Десяте число (спецвипуск) присвячено 100-річчю Національної академії наук України й містить матеріали круглого столу «Енциклопедична справа в Національній академії наук України». Важливим, на наш погляд, є оприлюднення в цьому випуску реєстру енциклопедичних термінів та їх тлумачень, що сприяє формуванню понятійної бази енциклопедистики, окресленню кола її проблем, розробленню методичних засад.

Водинадцятому випуску публікуємо доповіді, заявлені на 6-ту міжнародну наукову конференцію «Українська енциклопедистика». Серед них особливо цікава – «Вони змінили історію: 125 вихідців із Південної Бессарабії» Лілії Циганенко, присвячена визначним особистостям Бессарабії. Це зразок енциклопедичного видання регіонального типу, причому сам регіон відзначається поліетнічним складом населення з непростю історією.

Становлення будь-якого періодичного видання – зазвичай складний і довготривалий процес. За перше десятиліття «Енциклопедичний вісник України» пройшов певну еволюцію, однак попереду ще багато проблем. Та оскільки головне завдання будь-якого наукового поступу – вирішення й подолання проблем, то цим шляхом і йтимемо.